

Napirenden a kukoricatermesztés

Dr. Fürgeteg Sándor, a Dél-alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatója nyilatkozott a kukoricatermesztés korszerű agrotechnikai módszereiről — a talajmegművelésről, a vetésidő megválasztásáról, a szakaszos vetésről a gyomirtásról és a tőszámáról.

A csapadékos időjárás miatt összességében sok helyen elmaradt a mélyszántás, a talajok vízzel erősen telítettek, a föld nehezebben melegszik fel és később kezdődhet a kukoricavetés. Több éves kísérleteink szerint ha mártavasszal kell a kukorica alá szántani, ezt minden esetben sekélyen végezzük, hogy a talajban levő nedvességet túlságosan ne párologtassuk el. Ahol elvégezték az őszi mélyszántást, a kigazosodott talajt úgy kell fellazítani, hogy a benne rejlő bőséges nedvességet minél tökéletesen megőrizzük. Erre kísérleti eredményeink szerint a leghatékonyabb módszer a kultivátorozás, míg a tárcsázás vagy a tavaszi szántás három-négy százalékkal kedvezőtlenebb terméseredményt okoz.

Ezután következik a vetési idő megválasztása. Kísérleteink szerint, ha az április 15-i vetés eredményét száz százaléknak vesszük, a 25-i vetés terméseredménye 102, a 30-i vetésé pedig 105 százalék lesz, majd utána fokozatosan csökken az eredmény. De nemcsak ezt kell figyelembe venni, hanem azt is, hogy a kukorica ne egy időben érjen be a gazdaságban és ne torlódjanak össze majd a betakarításnál a munkák. Ezt kétféleképpen segíthetjük elő: vannak természetesen korai, közép és késői érésű, szeptember közepén, októberben, illetve október végén — tehát mintegy kéthetes időközzel — érő hibrid kukoricák. A vetést

a korai fajtákkal kell kezdeni, és aztán vetni a hosszabb tenyészidejű kukoricákat. Ha azonban tovább is elhúzódik ez a hűvös idő és későn kezdhetjük a vetést, a korai fajták vetését esetleg íélbe kell szakítanunk, hogy a késői érésű kukoricák is a földbe kerülhessenek május 10-ig és így elég idejük legyen a beérésre.

A korai fajták természetesen kevesebb termést hoznának a rövid tenyészidő miatt, ezt azonban nagyobb, 20—24 ezres tőszámmal lehet ellensúlyozni. Ha egy gazdaságban csak egyfajta kukoricát vetnének, a beérést a vetési idő elnyújtásával lehet befolyásolni. Egyébként a talaj felmelegedésétől függően — 8—12 fokos hőmérsékletet megvárva — április 15-től május első dekádjával befejezve vehetjük a kukoricát. Kísérleteink szerint a gyors és egyenletes csírázás érdeké-

ben a könnyű, gyorsan felmelegedő barna homok és homoktalajokon 6—12 centiméteres, a kötöttebb talajokon 5—10 centiméteres vetésmélység kívánatos. A korai tavaszi gyomirtás elhanyagolása jóvátehetetlen visszaesést okoz.

A hazai gyártmányú gyomirtó szerek közül kísérleteink alapján a Hungazin PK és a Hungazin DT gyomirtó szert javasoljuk holdankénti 3—4 kiló mennyiségben, a szokásos vízmennyiségben oldva. A terméseredményt jelentősen befolyásolja a tőszám, melyet vagy a sorsítást, vagy a soron belül a rővényszám kialakításával módosíthatunk. Az eddigi tapasztalatok szerint legfontosabb a sorsításválasztás bővítése és a soron belül a növények távolságának a szűkítése, ami a gépi vagy fogatos növényápolást is elősegíti — tanácsolja dr. Fürgeteg Sándor.

VÁLASZOL AZ ILLETÉKES

Nem a víz a vétkes!

A Dél-Magyarország március 13-i számában „Nem a víz a vétkes” című cikkében bírálta, hogy az áradás elől nem vitték el az újszegedi camping faházakból a felszereléseket, amelyeket így a víz pusztít. A cikk nyomán a városi tanács vb vizsgálót rendelt el, amelynek eredményéről dr. Csikós Ferenc a Szeged m. j. városi tanács vb titkára értesítette szerkesztőségünket.

Egyebek között megírja, hogy tavaly a házak el- és visszaszállításával 96 ezer forintot többelköltség jelentkezett az idegenforgalmi hivatalnál. Az idén ezt az összeget 30 ezer forintra

csökkentették, tehát 66 ezer forintot megtakarítást jelentett a házak otthagynása. A vizsgálat helyesli cikkünknek azt a megállapításait, hogy a faházakban levő fekvőhelyek, villanybúrák és égők elszállításáról gondoskodnia kellett volna a campinget működtető Szegedi Idegenforgalmi Hivatalnak. Dr. Csikós Ferenc elvtárs a helyszínen tett személyes megállapítása alapján felhívta az idegenforgalmi hivatal vezetőjét, hogy a belső berendezések elszállításának elmulasztása miatt a camping vezetőjének a felelősségét állapítsa meg. A faházak belső berendezéseiben keletkezett kár ugyanis a berendezések elszállításával elkerülhető lett volna.

Megjegyzik egyébként a tanács vb titkára — nem szorosán a cikkkel kapcsolatban —, hogy a camping kijelölése négy évvel ezelőtt nem a legyszerencsebb helyre történt. Azzal kell ugyanis számolnunk, szinte minden esztendőben, hogy a víz sajnalatosan rongálta a campinget, berendezéseit. Ezért azt tervezik, hogy ha kisebb összegből megvalósítható, akkor a faházakat mintegy másfél méter magas cölöpökre emelik.

Befejeződtek az iparjogvédelmi napok

A technika hónapja keretében az Országos Találmányi Hivatal és a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa által rendezett iparjogvédelmi napok tanulságait tegnap — zárómegbeszélésen — összegezték a Találmányi Hivatal és a szakszervezet munkatársai. Egybehangzó véleményként állapították meg, hogy az eddig kissé háttérbe szorult találmányi és újítói, valamint az ezzel kapcsolatos jogi kérdések,

egycsapásra a gazdasági vezetők és a beosztott dolgozók érdeklődésébe került. Ez nem kis eredmény, hiszen az újítási, találmányi problémák tisztázásával az üzemekben folyó műszaki fejlesztő munka jelentős támogatást kapott. Az előadások és rendezvények között megszervezett tanácsadó szolgálat is hasznosnak bizonyult: sok újítót kapott azonnali tájékoztatást, útbaigazítást kérdéseire.

A kétnapos program eredményezte érdeklődés azt követeli, hogy Csongrád megyében és Szegeden negyedévenként rendezzenek ilyen jellegű tanácsadást, előadásokat — állapították meg a résztvevők.

Segéd-munkásokat

kőművesek mellé szegedi munkahelyre felvesszünk. Szegedi Építő Ktsz. Brüsszeli krt. 8. xK. 143.

Eladó!

Jól beállt sűrűsoros

Lucerna

egész évi kaszálásra. Tancsics Mgtsz. Deszk. Telefon: 12-es K. 145.

Bírószági ülnököket jelölnek Szegeden

Hazánkban a bíróságok munkájában immár hosszú esztendő óta a nép részvétele tükröződik a népi ülnökök aktív munkálkodásában. A Magyar Népköztársaság alkotmánya általános alapelveként határozza meg a dolgozó nép képviselőit az igazságügyi szervekben. Országsszerte most folyik az üzemekben, tsz-ekben, állami gazdaságokban, intézményekben és társadalmi szervezetekben a lejárt mandátumú népi ülnökök, illetve az igazságügyi szervek munkájába újonnan bekapcsolódó állampolgárok jelölése, később pedig megválasztása. A jelölések május 15-ig tartanak, a választások pedig június 30-ig fejeződnek be.

Az országban 17 ezer népi ülnököt választanak, Csongrád megyében pedig 770-et. Ebből a Csongrád megyei bíróságon dolgoznak majd 60-an, a szegedi járásbírószágon pedig 390-en. A többi a makói, a szentesi és a hódmezővásárhelyi bíróságok között osztódik meg. A népi ülnöki tisztség nagy felelősséggel jár, éppen ezért azokat a dolgozókat jelölik a nép képviselőire, akik gazdaság életteljesítéssel rendelkezők, általános erkölcsi magatartásuk felfedezhetlen, élvezik munkatársaik megbecsülését. Választható minden olyan 23. életévét

betöltött, büntetlen előéletű magyar állampolgár, férfi és nő, aki választójoggal rendelkezik.

Szegeden ötven vállalat, illetve üzem, intézmény, valamint társadalmi szerv érdekelte a népi ülnökök jelölésében. Az eddig is eredményesen dolgozó népi ülnököknek mintegy 70—80 százalékat jelöltetik újjá. Melőlük jelölik, illetve választják majd azokat a nőket és férfiakat, akik először vesznek részt a bíróságok munkájában. A többi között a textilművekből 10, a Kenderfonó- és Szövőipari Vállalatból 28, a ruhagyárból 15, a pedagógusok közül 12, a Csongrád Megyei Építőipari Vállalatból 13, a falemezgyárból 10, a nyugdíjasok közül 16, a Haladás Tsz-ből 2, az Új Élet Tsz-ből 4, a Felszabadulás Tsz-ből pedig 1 népi ülnököt jelölnek. A szegedi járás közsegeiből 90 ülnököt jelölnek, illetve választanak majd.

A jelölőgyűléseket az üzemekben a szakszervezeti bizottságok készítik elő. Ahol szakszervezeti bizottság nincs, ott a Hazafias Népfront kerületi bizottságai vezetik le a jelöléseket. A jelöltek névsorát megkapják majd a tanácsok végrehajtó bizottságai. Külön tanácsülésen választják majd meg a népi ülnököket.

KÉPERNYŐ

A Forog az idegen csütörtök esti második elődöntője valamivel jobban sikerült az elsőnél. A rokoszenves játékevezető, Kovalik Károly megpróbált gyorsabb tempót diktálni, de a nehézke kérdések, a bonyolult eredmény-számítás, az ide-oda vonulás még mindig hátráltatja a kíváncsok lendületét. A bájos Krescsey Marianné-t szívesen elnézzük l'art pour l'art is, de itteni közreműködése fölösleges, sőt tovább lassítja az ütemet. A kirakós játéknak, a képekkel való operálásnak csak akkor van értelme, ha meg tudják oldani az eredmény képernyőn való nyugodt, élvezhető szemlélését. Örülünk, hogy a délkelet-magyarországi csoport (Miklya Jenő szeghalmi tanító és két katona, Kelemen Gábor matematika szakos, Izsák Péter leendő joghallgató) került be a döntőbe, sőt Izsák Péter a mostani vetélkedő egyéni győztese is lett. Érdekes volt, hogy a balatoni versenyzők elsősegédt is szegedi kérdés, a Dömötörtorony döntötte el. Zavaró viszont a rosszul föltett kérdés: Juhász Gyula nem tanított Szegeden, s Petrovits Istvánnak nem kocsmája volt Félegyházán — mindkét esetben a versenyzők igazították ki a kérdezőket — sajnos hasztalan, mert erre ügyet sem vetettek sem a játékevezetők, sem a bírálók.

P. L.

József Attila is hallgatta előadásait...

Az elfelejtett szegedi néprajztudós — Emlékezés Herrmann Antalra

Szegedről éppen egy évtizede írta Hárs László, hogy „a legirodalmibb magyar város”. Am nemcsak irodalmi hagyományaink különlegesen gazdagok a vidék városai közül: a hazai néprajzi érdeklődés, népművelési kutatás történetében is egyedülálló szerepet töltött be városunk. Két dátum is emlékeztet ebbéli hagyományainkra e napokban. Április 11-én volt hetvenedik évfordulója Ferenczi János halálának: a derék néptanító a Magyar Nyelvőr első szegedi munkatársaként tájázavakat, szóhasználatokat, hiedelmeket, népdalokat és más népi szövegeket mentett meg a feledéstől. Anyaga bekerült Abafi Lajos gyűjteményébe és azóta a Szegedi Szótárba is.

Nyelvzseni és nemzetiségi kutató

A másik évforduló: Herrmann Antalnak, a szegedi egyetem tanárának életművére emlékeztet. 1926. Április 16-án, negyven éve, 75 éves korában hunyt el a kalandos sorsú, furcsa egyéniségű tudós. Szegedi földben nyugszik, jóllehet utolsó éveitől eltekintve élete e városban kívül — Brassóban, Kolozsváron, Bécében, Pancsován és másutt — zajlott le.

Nyelvzseni volt, az európai nyelveken kívül héberül, szanszkritül, arabul, törökül, örményül, cigányul beszélt. Világutazónak is tartható: Afrikát, Ázsiát járta. Néprajzi érdeklődése már a bécsei egyetemen kialakult. A pedagógiumban a magyar és a német összehasonlító irodalomtudományt művelte. „Úgy éreztem, aligha tudok újat mondani Goethéről” — vallotta később. — „Éreztem, hogy az egész magyar politikának van egy hibája:

tulajdonképpen alig ismerjük a népet, amelyet kormányozunk... Ezért határoztam el, hogy teljesen a magyarországi nemzetiségek tanulmányozására szentelem magam.”

1887-ben megindította az *Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn* (Magyar Néprajzi Közlemények) című nemzetközi hírű folyóiratát, és mozgalmat indított a Magyar Néprajzi Társaság létrehozására. Kezdeményét siker koronázta: a Társaság 1889-ben megalakult, s 1890-ben megindult máig élő folyóirata, az *Ethnographia*. Ő maga is egy ideig szerkesztője és termékeny munkatársa volt. Összehasonlító folklorisztikai és mitológiai tanulmányai a maguk nemében úttörők.

A Tanácsköztársaság cigány-szakértője

A cigányság néprajza volt legkedveltebb kutató területe. Megszállottként vetette bele magát a cigányság életébe: 1885 nyarat álrühában köztük töltötte — a pletykák szerint „be is házasodott” arra az időre a vajda családjába! —, hogy hitvilágukat, költészetüket, zenéjüket megismerhesse, följegyezhesse. Legbűszkebb volt *Cigány demológia* című munkájára. Pártfogójául megnyerte a cigánynyelv-tan íróját, József főherceget. Ami neki passzió, Herrmannnak hivatás volt. 1898-ban a kolozsvári egyetemen magántanári képesítést szerzett, utóbb nyilvános rendes tanári címet kapott.

Külföldön is méltányolták eredményeit. A berlini, müncheni, bécsi embertani társaságok, a londoni nemzetközi folklór tanács, a nemzetközi kelet-ázsiai bizottság, a nemzetközi cigány tudóstársaság tagjaul, az utóbbi ügyvezetőjéül választotta. Számos kongresszuson ő képviselte a hazai néprajzot. A londoni folklór világkongresszuson (1891) a cigányok eredetére vonatkozó kutatásait egvöntetű helyesléssel fogadták. Néprajzi szakfelelőse volt az *Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képekben* című hatalmas kiadvány-sorozatnak. Jelentős szerepe volt az *Erdélyi Kárpát Múzeum* létrejöttében, ő teremtetette meg a szamosúj-

vári Örmény Múzeumot. A tízes években Vácott nyomdát vásárolt, folyóiratokat és könyveket adott ki. Egyebek közt ő hozta napvilágra Kálmány Lajos *Hagyományok* című népköltészeti gyűjteményének első kötetét. (1914).

A Tanácsköztársaság 1919-ben őt bízta meg a cigánykérdés megoldására vonatkozó tervet kidolgozásával. A szegedi egyetemi könyvtár kéziratárában őrzött hagyatékában érdekes és még földolgozásra váró följegyzések találhatók erre vonatkozóan.

Szegedi néprajzi örökség

Szegedre a kolozsvári egyetemmel együtt, 1921-ben került. Említésre méltó, hogy József Attila is hallgatta előadásait. 1924 őszén a heti kétórás *Cigányok költészete, nyelve, zenéje* című és a heti egyórás *Kincs a néphitben* című előadásait vette föl indexébe. A második fél évben, 1925 tavaszán pedig Bevezetés az ethnografiába (heti 2 órában) és A cigányok néprajza (heti 1 órában) című kollégiumait hallgatta.

Szegednek kivételesen gazdag öröksége a népművelési kutatás. Dugonics Andrásról, a Példabeszédek és jelesmondások alkotójától kezdve a népdalgyűjtő Tóth Jánoson, a hagyományokat mentő Csapár Benedeken, Ferenczi Jánoson, Kálmány Lajoson, Kovács Jánoson át a ma élőkig — annyian vették ki részüket a nép kultúrájának életmódjának megismeréséből. Itt kezdte Bartók és Kodály népdalgyűjtéseit (1905, 1906). A szegedi egyetemen létesült először, 1929-ben, hazánkban néprajzi tanácsok. Solymossy Sándor katedrájának kisugárzása a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának néprajz-társadalomrajzi munkásságában, számos közéleti, történelmi szerepű tudós és költőegyniség — Radnóti Miklós, Erdéi Ferenc, Ortutay Gyula és mások — életművében lemerhető. A szegedi irodalmi népiesség — a századvégi parasztnovella kismestereitől Tömörkényen át Móraig és követőikig — ugyancsak hozzájárult a sajátos népies szegediség kialakításához. A város szellemi múltjától, művelődéstörténetétől elválaszthatatlan a kettős örökség. Ezik formálóját idézzük a különbe Herrmann Antalra emlékezve.

Péter László